

ASPEKTY SYSTEMOWO-GEOGRAFICZNE BADAŃ NAD TURYSTYKĄ

Omawiane są epistemologiczne problemy odwzorowania geograficznego turystyki jako zróżnicowanego zjawiska systemowego. Uzasadnia się model geograficzny terytorialnego systemu usług turystycznych jako przedmiotu badań.

Słowa kluczowe: system społeczno-geograficzny, turystyka, terytorialny system usług turystycznych.

SYSTEM-GEOGRAPHICAL ASPEKTS OF TOURISM RESEARCH

The epistemological problems of geographical mapping of tourism are considered as complicated system formation. The generalized conceptual model of tourism territorial system is proposed as a partial manifestation of socio-geographical system. Common systems mechanisms, isomorphism and content-hierarchical relationship of geographic features are investigated; it is defined the location of services and tourism in the integrated facility of social geography; substantiate features of territorial system of travel services are substantiated.

Keywords: socio-geographicsystem, tourism, territorial system of travel services.

I. Dudnyk
doktor habilitowany nauk
geograficznych,
profesor katedry wiedzy
o kraju i turystyki
Narodowego
Uniwersytetu Lotnictwa
(m. Kijów, Ukraina)

СИСТЕМНО-ГЕОГРАФІЧНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ТУРИЗМУ

Розглядаються гносеологічні проблеми географічного відображення туризму як різноякісного системного утворення. Обґрунтовується географічна модель територіальної системи туристичних послуг як об'єкту дослідження.

Ключові слова: суспільно-географічна система, туризм, територіальна система туристичних послуг.

Постановка наукової проблеми та її значення. В наукових дослідженнях туризму велика кількість представників різноманітних наукових дисциплін прагне знайти своє «поле інтересів», однак жодна наука чи навіть група споріднених наук не спроможні достатньою повно та комплексно описати його як специфічну об'єктно-предметну сферу досліджень. Цілком очевидними є теоретична неузгодженість та суперечливість у відображенні туризму представниками різних наук, а також наявність певної плутанини в категоріях та поняттях в підручниках (навчальних посібниках), що є причиною неабияких перешкод у вивченні (викладанні) відповідних навчальних дисциплін в процесі підготовки фахівців з туризму. Такі обставини свідчать про необхідність методологічного впорядкування теоретичних засад туризмознавства, як мультидисциплінарної сукупності наукових знань про туризм.

Таке впорядкування має починатися з глибокої розробки філософії туризму, яка й повинна виконати загальнометодологічну функцію у його вивченні та, зокрема обґрунтувати «предметну нішу» кожної наукової дисципліни, взаємодію дисциплін, міждисциплінарні проблеми в такому вивченні. При цьому кожна з наук має подати до філософії туризму свій власний «методологічний внесок», який відображав би саме її специфічну предметну сферу у вивченні туризму.

Своє вагомe слово у вирішенні такого роду методологічних колізій туризмознавства має сказати суспільна географія, яка володіє потужною теоретичною базою досліджень геопросторових аспектів суспільно-природної взаємодії та відповідним арсеналом методів. Однак попри такі передумови нині фактично відсутня цілісна концептуальна суспільно-

географічна інтерпретація туризму як системного явища, яка базувалась би на принципах загальної теорії систем.

Аналіз останніх досліджень. В дослідженнях туризму більшість науковців різного фаху однакові в тому, що його доцільно розглядати як цілісне утворення на основі положень загальної теорії систем. Однак єдності в поглядах як на онтологічну, так і на гносеологічну сутність немає. М.Скарпіно проаналізував понад три десятки представлених в літературі найрізноманітніших системних моделей туризму, існування таких моделей є очевидним підтвердженням різноякісного онтологічного змісту феномену туризму та відповідною до цього змісту багатоаспектності його предметної (гносеологічної) сутності [1].

Серед піонерів системної інтерпретації туризму варто відзначити Н. Лейпера, який запропонував системну модель туризму, що складається з власне туристів, ресурсного потенціалу регіонів та туристичної індустрії [2].

Швейцарський вчений К. Каспар у статті «Вступ до управління в сфері туризму» обґрунтував ієрархічну модель системи туризму, показавши її взаємодію із зовнішнім середовищем. Зокрема, він виділив підсистеми «суб'єкт туризму» та «об'єкт туризму», в останній виділив такі елементи як туристичне підприємство, туристична організація та туристичний регіон. В якості головних зовнішніх чинників виступали економіка, технології, соціальне середовище та екологія [3].

Гайдук А.Б. проаналізувала фактори формування та розвитку туристичної системи в ринкових умовах [4].

Однією з найбільш ґрунтовних наукових розвідок є стаття Герасименка В.Г., присвячена аналізу застосування системного підходу для дослідження сфери туризму, в якій пропонується розглядати туризм як складну, динамічну, поліфункціональну, відкриту систему. Його авторська модель системи туризму складається з трьох підсистем: туристичні ресурси - туристичні продукти - ринки туристичних товарів та послуг. Модель створена з метою застосування ефективних методів управління туристською системою [5].

Також цілком резонно наполягає Мажар Л.Ю. на необхідності посилення системно-просторового підходу в географічному трактуванні туризму, акцентуючи на географічній «зоні відповідальності» у дослідженні туризму [6].

Більшість існуючих в наукових публікаціях теоретичних моделей системи «туризм» досить ґрунтовно проаналізував Височан О.С. у своїй статті «Туризм як система» [7].

Наведені міркування свідчать про відсутність цілісного та відносно завершеного трактування системної сутності туризму з позиції суспільної географії. Поряд з цим теорія суспільно-географічних володіє потужним пізнавальним потенціалом, а отже, її можна і потрібно застосувати до системної інтерпретації туризму в контексті предметної сфери суспільної географії.

Мета та завдання статті. Одним з напрямків системно-географічної інтерпретації туризму як об'єкту дослідження є його представлення у вигляді специфічної географічної системи. Тому метою статті є спроба створення найзагальніших обрисів концептуальної моделі територіальної туристичної системи, як часткового вияву суспільно-географічної системи. Виходячи з такої мети необхідно дослідити спільність систем утворюючих механізмів, ізоморфізм та змістовно-ієрархічний зв'язок географічних об'єктів; сумісність головних категорій; окреслити місце сфери послуг та сфери туризму в інтегральному об'єкті суспільної географії; обґрунтувати найважливіші ознаки туристичної системи.

Виклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів дослідження. В нинішніх умовах теоретичне і практично-прикладне значення географічних досліджень туризму має суттєво змінитись, оскільки вони традиційно зосереджувались на вивченні галузевих його аспектів, потерпали вадами описовості, не піднімаючись, зазвичай, до рівня належних теоретико-методологічних узагальнень. Безумовно, вони мають певне методологічне значення, яке однак не вирішують багатьох наукових завдань дослідження туризму з метою ефективного управління його розвитком. Недоліком переважної більшості досліджень, і особливо географічних, є вкрай недостатня увага обґрунтуванню сутності та специфіки феномену туризму як складної, функціонально цілісної, і в той же час якісно різномірної за своїм внутрішнім складом географічної системи.

Туризм, як об'єкт суспільно-географічного дослідження, на наш погляд, має уявлятися у відповідності до методології цієї науки як територіальна (географічна) система.

Туристична діяльність в силу своєї різноманітності та різноякісної сутності пов'язана з цілою низкою наук, серед яких географія посідає особливе місце. Роль і місце географії, як комплексної науки, у вивченні туризму зумовлені принаймні таким: по-перше, необхідністю географічного обґрунтування територіальної структури ресурсної, особливо рекреаційної, складової туризму; по-друге, вивченням регіональних відмінностей та обґрунтуванням територіальних пропорцій розвитку туризму; по-третє, необхідністю географічного обґрунтування моделей розвитку регіональних туристичних ринків.

В нинішніх умовах розвитку суспільної географії дедалі більшої прихильності вчених набуває точка зору про те, що найбільш загальним та в той же час змістовно визначеним об'єктом даної науки є суспільно-географічна система. Під суспільно-географічною системою (СГС) слід розуміти закономірний взаємозв'язок різноякісних видів та об'єктів людської діяльності в умовах цілісної території, що функціонально зорієнтовані на забезпечення потреб конкретної спільності людей. СГС зароджується та функціонує в результаті складних процесів геопросторової взаємодії різноякісних компонентів, які розглядаються як її субстанційні підсистеми. Функціонально-компонентна структура представлена такими компонентами як природно - ресурсна підсистема; матеріально-виробнича або господарська підсистема; підсистема послуг (сфера послуг); демогеографічна підсистема; організаційно - управлінська підсистема [8]. В цьому аспекті структури варто звернути увагу на підсистему послуг, бо саме до неї в якості структурної складової частини належить туризм.

Сфера послуг в контексті СГС виступає у вигляді територіальної системи послуг (ТСП) □ сукупності прямо або опосередковано взаємозв'язаних підприємств послуг в межах цілісної території [9].

Процес зародження та розвитку територіальних систем послуг можна уявити як виникнення та стабільний вияв зв'язків між елементами сфери послуг в умовах цілісної території. Всю сукупність таких зв'язків можна поділити на два види: по-перше, це зв'язки між підприємствами сфери послуг, що зумовлені спільністю цільового призначення цих підприємств; по-друге, це взаємозв'язки між центрами послуг (населеними пунктами) різних рангів.

В структурі цієї системи виділяються спеціалізовані підсистеми: торгівлі, побутових послуг, медичних послуг, освіти, рекреаційних послуг, фінансових послуг, культури, тощо. В контексті нашого дослідження на особливу увагу заслуговує така спеціалізована підсистема як туристичні послуги. Така методологічна логіка приводить до формально очевидного та принципово важливого твердження про наявність в складі територіальної системи послуг спеціалізованої територіальної підсистеми туристичних послуг. Така підсистема володіє певною функціональною цілісністю та змістовною відмежованістю, також специфічною структурою та організацією, що дає всі необхідні підстави для її ідентифікації в якості відносно автономної в онтологічному сенсі системи та специфічного об'єкта дослідження.

Застосовуючи викладені вище теоретичні положення та використовуючи ідеї та підходи до системного осмислення туризму, які обґрунтовані в роботах згадуваних тут авторів можна запропонувати таку модель територіальної системи туристичних послуг як об'єкта суспільно-географічного дослідження.

1. Територіальна система туристичних послуг (ТСТП) уявляється з географічного погляду як сукупність тісно взаємодіючих різноякісних об'єктів туристичної сфери в межах цілісної території.

2. Аналіз співвідношення понять «суспільно-географічна систем» та «територіальна система туристичних послуг» свідчить про досить високий ступінь структурного та процесуального ізоморфізму, тобто вони досить подібні між собою в принципах побудови та організації [6]. Така подібність дає підстави для попередніх припущень, по-перше, що ТСТП можна також термінологічно ідентифікувати як туристично-географічну систему (ТГС), оскільки вона є органічною підсистемою суспільно-географічної системи, то, можливо, саме такий термін найбільш адекватно буде відображати предметно-гносеологічну сутність ТСТП.

По-друге, для наукового опису ТСТП доцільно застосувати класичний системно-географічний методичний алгоритм: умови цілісності та чинники розвитку – склад системи та обґрунтування багатоаспектності її структури – функціонально-компонентна структура –

функціонально-територіальна структура – обґрунтування комплексно-пропорційного (сталого) розвитку – прогноз та оптимізація системи (управління і регулювання).

3. ТСТП виникає і розвивається в результаті геопросторової взаємодії між об'єктами туристичної сфери в умовах цілісної території (регіону). В основі такої взаємодії лежать багатоманітні зв'язки, які являють собою обмін людськими (туристичними) потоками, речовиною, енергією та інформацією між об'єктами. Такі зв'язки притаманно виникають та циркулюють на всіх стадіях туристичного процесу.

4. Зовнішні умови і чинники, які різною мірою детермінують структуру, функції та інші параметри ТСТП, виступають у статусі її зовнішнього середовища, головними складниками якого є економічні, соціальні, екологічні, технологічні, політичні явища та процеси. Однак таке середовище не є хаотичним чи високоентропійним, воно також певною мірою системно організоване [6]. З позицій географії безпосереднім контактним середовищем ТСТП є еквіпотенціальна до неї суспільно-географічна система відповідного рівня.

5. Специфічною особливістю ТСТП є територіальність, яка накладає відбиток на всі аспекти її функціонування та організації: в процесуальному, часовому, структурному, функціональному розумінні. Територіальність, як специфічна ознака ТСТП, має особливе значення з огляду на такі специфічні риси туризму:

- тісна прив'язка туристичного продукту до територіальних ресурсів, тобто можливість його створення лише в межах певної конкретної території;
- територіально концентрований характер багатьох видів туризму;
- виробництво та спосіб споживання більшості туристичних послуг мають тісну територіальну детермінованість;
- територіальна відмежованість споживача і виробника туристичних послуг – саме споживач «іде до продукту» на відміну від інших галузей.

6. В якості головних одиниць функціонально-компонентної структури ТСТП виступають туристично-ресурсна підсистема, туристично-виробнича підсистема, туристично-інфраструктурна підсистема, загально інфраструктурна підсистема, туристично-управлінська підсистема. Компонентний склад вказує на наявність неоднорідності ТСТП.

7. Компонентна ієрархічність (еквіпотенціальність) ТСТП полягає в наявності в її структурі підсистем «другого порядку»: туристично-ресурсна підсистема складається з природно-ресурсної, культурно-ресурсної та соціо-економіко-ресурсної підсистем; туристично-інфраструктурна – з готельної, харчової, транспортної; загально-інфраструктурна – з підсистем розваг, харчування, інформації, комунального забезпечення, транспорту; туристично-управлінська підсистема – з регіональних (місцевих) органів державної влади, відомчо-галузевих органів центральної влади, підсистеми адміністративно-правових послуг, громадських організацій.

8. В територіальній структурі ТСТП виділяються два типи утворень - компонентно-територіальні та інтегрально-територіальні підсистеми, обидва з яких мають специфічний вияв на елементарному, місцевому, локальному, регіональному рівнях. За просторовою формою елементи територіальної структури виступають у дискретній, континуальній та мережевій формах.

9. В суспільно-географічному розумінні комплексність ТСТП уявляється як оптимальна пропорційність взаємодії всіх її компонентів за умови повного та раціонального використання інтегрального (але, насамперед, туристичного) потенціалу території, що спрямована на забезпечення умов туристичної діяльності та задоволення туристичного попиту.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Навіть такий поверхневий огляд застосування суспільно-географічної методології до побудови теоретичної моделі туристичної системи свідчить про достатній науково-пізнавальний потенціал такої методології. Ця обставина вказує принаймні на таке.

По-перше, необхідне глибоке впровадження суспільно-географічної парадигми в дослідження феномену туризму взагалі та геопросторових його виявів зокрема. Ефективність цієї парадигми дає підстави для сподівання отримати якісно нових наукових результатів у вивченні туризму на системно-географічних засадах.

По-друге, такі результати дозволять дещо по новому побачити цілісну картину геопросторового розвитку туризму та обрати на основі такого бачення більш ефективні

управлінські рішення, як з точки зору рентабельності підприємницької діяльності, так і з точки зору збалансованого (комплексно-пропорційного) розвитку регіону як інтегральної системи, тобто СГС.

По-третє, такий підхід покаже нові можливості для досягнення цілей маркетингу регіону, в тому числі і маркетингу туристичного регіону, і регіонального туристичного маркетингу.

По-четверте, в підготовці фахівців для туризму, особливо магістрів, потрібно значно більший акцент робити на застосування принципів регіональної комплексності та регіональної диференційованості як у дослідженні туризму, так і в практиці туризму.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Scarpino M. Tourism System: An Analysis of the Literature For Improved Subnational Development / M. Scarpino [Electronic resource]. – Mode of access: http://www.tourgune.org/uploads/tinyMCE/filemanager/ConferenciaTourismSystems_Subn%20tlDevpmt_Shelly_072010.pdf. 16.032016.
2. Leiper N. The Framework of Tourism: Towards a Definition of Tourism, Tourist and the Tourist Industry / N. Leiper // *Annals of Tourism Research*. – 1979. – Vol. 6, No. 4. – P. 390–407.
3. Kaspar C. Wprowadzenie do zarządzania w turystyce // przekład M. Lenart. – Warszawa: Osrodek Doskonalenia Kadr "Orbis". – 1992. S. 7.
4. Gayduk A.B. Faktori formuvannya ta rozvitku turistichnoyi sistemi v rinkovih umovah. [Elektronniy resurs].- Rezhim dostupu: <http://ena.lp.edu.ua:8080bitstream/ntb/9710.16.032016>
5. Gerasimenko V.G. Razvitie teorii systemnogo podhoda primenitelno k issledovaniyu sferyi turizma / V.G. Gerasimenko. – *Vestnik natsionalnoy akademii turizma*. – 2013. – 2 (26). – S. 11–15.
6. Mazhar L.Yu. Turizm v prostranstve i vremeni: vzglyad geografa /L.Mazhar.- *Sovremennyye problemy servisa i turizma*.-2014.- #1.- S.16- 23.
7. Visochan O.S. Turizm yak sistema / O.Visochan. – *Visnik Natsionalnogo universitetu «Lvivska politehnika»*, seriya «Menedzhment ta pidpriEmnitstvo v Ukraini: etapi stanovlennya i problemi rozvitku», 797, 2014. – S. 25-38.
8. Dudnik I.M. Vstup do zagalnoyi teorii system: navch. posibnik / I.M. Dudnik. – K.: Kondor, 2009. – 205 s.
9. Dudnik I.M. Teritorialna organizatsiya poslug: Kurs lektsiy/ I.M.Dudnik. – Poltava: PIB MNTU, 2002. – 100s.

SYSTEM-GEOGRAPHICAL ASPEKTS OF TOURISM RESEARCH

I.DUDNIK

Statement of scientific problem and its significance. In research of tourism a large number of representatives of various scientific disciplines seek to find their "field of interest", but no science or even a group of related Sciences is not capable sufficient to fully and comprehensively describe it as a specific object-the subject area of the research. Quite obvious is the theoretical incoherence and inconsistency in the reflection of the tourism representatives of various Sciences, as well as the presence of a certain confusion of categories and concepts in the textbooks (textbooks), what is the cause of serious obstacles in the study (teaching) of the relevant academic disciplines in the training of tourism professionals. Such circumstances indicate the need for methodological streamlining of the theoretical foundations of tourism as a multidisciplinary totality of scientific knowledge about tourism.

This streamlining must begin with deep design philosophy, which should perform Sahalinenergo function in his study, and in particular to justify the "niche subject" of each scientific discipline, the interaction between disciplines, interdisciplinary issues in this study. While each of the Sciences has to apply to philosophys own "methodological contributions", which would reflect her specific subject area in the study of tourism.

The weighty word in solving this kind of methodological conflicts of science have to say human geography, which has a strong theoretical basis for the study of the geospatial aspects of socio-natural interaction and the related Arsenal of methods. However, despite this expectation was in fact currently there is no integrated conceptual socio-geographical interpretation of tourism as a systemic phenomenon, which would be based on the principles of General systems theory.

Analysis of recent research. In studies of tourism, the majority of scientists of different specialties agree that it should be considered as holistic education based on the provisions of the General theory of systems. However, unity of opinion as to the ontological and gnoseological entity no. M. Scarpino analyzed more than three dozen available in the literature a variety of system models of tourism, the existence of such models is obvious proof of rsnake ontological content of the phenomenon of tourism and the corresponding content complexity of its subject (epistemological) entity [1].

Among the pioneers of the system of interpretation of tourism it should be noted N. Lapera, which proposed a systemic model of tourism, which consists of tourists, the resource potential of the regions and the tourism industry [2].

The Swiss scientist Kaspar K. in the article "Introduction to management in the tourism sector substantiated the hierarchical model of the system of tourism, showing its interaction with the external environment. In particular, he singled out subsystem of the subject of tourism" and "tourism", the last allocated items such as travel company, tourist organization and tourist region. As the main external factors were the economy, technology, social environment and ecology [3].

A. Hayduk. analyzed the factors of formation and development of tourist system in a market environment [4].

One of the most thorough scientific research is the article by V. G. Gerasimenko, is devoted to the analysis of a systemic approach to the study of tourism, which proposed to consider tourism as a complex, dynamic, functional, open system. His authors model of the tourism system consists of three subsystems: tourism resources tourism products and markets tourism products and services. The model was created with the goal of applying effective methods of management of the tourist system[5].

Also quite reasonably insists Mazhar L. Yu. the need to strengthen system-a spatial approach to geographical interpretation of tourism, focusing on the geographic "zone of responsibility" in the study of tourism [6].

Most existing in scientific publications theoretical models of the system "tourism" is sufficient thoroughly analyzed the Vysocany A. S. in his article "Tourism as a system"[7].

The above arguments indicate the absence of a coherent and relatively complete system of interpretation of the essence of tourism from the perspective of social geography. In addition, the theory of social and geographical has powerful educational potential, and therefore, it can and should be applied to a system of interpretation of tourism in the context of substantive areas of social geography.

The purpose and objectives of the article. One of the areas of the system-geographical interpretation of tourism as a research object is its representation in a specific geographic system. Therefore, the aim of the article is an attempt to create the most General of outlines a conceptual model of the territorial tourist system as a partial manifestation of the socio-geographical system. Based on this goal it is necessary to investigate the generality of strategic mechanisms, isomorphism and content and hierarchical relationship of geographic features; the compatibility of major categories; to determine the location of the sphere of services and tourism in the integral object of social geography; to justify the most important features of a travel system.

The main material and justification of the results of the study. In the current environment, theoretical and practical-applied meaning of geographical studies of tourism should change significantly, as they have traditionally concentrated on the study of aspects of the industry, suffered from the disadvantages of descriptiveness, not rising, as a rule, to the level appropriate theoretical and methodological generalizations. Of course, they have some methodological importance, which however do not solve many scientific problems of the study of tourism with the aim of effective management of its development. The disadvantage of the vast majority of studies, particularly geographic, is extremely insufficient attention to the substantiation of the essence and specificity of the phenomenon of tourism as a complex, functional integrity,

and at the same time qualitatively heterogeneous in its internal composition of the geographic system.

Tourism, as an object of socio-geographical study, in our opinion, should be submitted in accordance with the methodology of this science as territorial (geographical) system. Tourist activity in virtue of its diversity and rsnake entity is associated with a number of Sciences, among which geography occupies a special place. The role and place of geography as a comprehensive science, to the study of tourism is determined by at least: first, the need for geographical substantiation of the territorial structure of the resource, especially the recreation component of tourism; second, to study regional differences and the justification for territorial proportions of development of tourism; third, the need for geographical substantiation of models for the development of regional tourism markets.

In the current context of human geographys increasing commitment to scientists becomes a point of view that the most General and at the same time meaningful to a particular object of this science is the socio-geographical system. Under the socio-geographical system (CGS) need to understand the logical interconnection of different quality types and objects of human activity in a whole territory, functionally oriented to the needs of a specific community of people. GHS is growing and functioning as a result of complex geospatial processes of interaction of different quality components, which are regarded as its substantial subsystem. Functional-component structure represented by such components as the natural resource system; the material and the industrial or economic subsystem; the subsystem of services (scope of services); demogeography subsystem; organizational management subsystem [8]. In this aspect, the structure should pay attention to the subsystem services, as it is in it as a structural component part of the tourism.

The service sector in the context of the GHS acts as a territorial system services (TSP) □ the aggregate, directly or indirectly interlinked enterprises services throughout the entire territory [9].

The process of origin and development of territorial systems of services can be thought of as the emergence and manifestation of stable relations between the elements of the sphere of services in a whole territory. The totality of such relations can be divided into two types: □, first, communication between providers, due to the common target destination of these enterprises; at □second, it is the relationship between service centres (settlements) of different ranks.

In the structure of this system stand out specialized subsystems as trade, personal services, medical services, education, recreational services, financial services, culture, and the like. In the context of our study deserves special attention this specialized subsystem as travel services. Such methodological logic formally leads to the obvious and fundamentally important statements about the presence in the composition of the territorial system of services specialized territorial subsystem of tourist services. Such a subsystem has a certain functional integrity and semantic detachment, the specific structure and organization that gives a broad basis for its identification as relatively Autonomous in the ontological sense of the system and the specific object of study.

Applying the above theoretical propositions and using ideas and approaches to systemic understanding of tourism, which are grounded in the works of the authors mentioned here can offer a model of territorial system of tourism services as an object of socio-geographical study.

1. Territorial system of tourism services (TSTP) is represented geographically as a set of closely interacting objects of different quality of tourism in the framework of a coherent territory.

2. Analysis of the relationship between the concepts of "socio-geographical systems and territorial system of the tourism services" is indicative of a high degree of structural and procedural isomorphism, that is, they are quite similar to each other in the principles of construction and organization [6]. This similarity provides grounds for the previous assumptions, first, that DTP terminology can also be identified as a tourist-geographical system (TOS), as it is an organic subsystem of the socio-geographic system, it is possible that such a term is most adequate to reflect the subject-gnoseology essence TSTP.

Secondly, the scientific description of TCTP it is advisable to apply the classical system-geographical methodological algorithm: the conditions of integrity and development factors – the composition of the system and justification of its multifaceted structure – functional-component-structure – functional-territorial structure –the rationale of complex-proportional to (sustainable) development – forecast and optimization of the system (management and regulation).

3. TSTP arises and develops as a result of interaction between the geospatial objects of tourism sphere in a whole territory (region). The basis for such cooperation are diverse relationships that constitute the human exchange of tourist flows, the substance, energy and information between objects. Such relationships tend to arise and circulate in all stages of the travel process.

4. External conditions and factors, which in varying degrees determine the structure, functions, and other parameters TSTP act status of its external environment, the main components of which are economic, social, environmental, technological, political phenomena and processes. However, this environment is not chaotic or visakorttini, it is also to a certain extent systematically organized[6]. From the standpoint of geography direct contact with the environment TSTP is equal to her socio-geographical system of the appropriate level.

5. A specific feature is TSTP territoriality, which affects all aspects of its functioning and organisation: procedural, temporal, structural, functional understanding. Territorialist, as a specific symptom of TTP, is of particular importance, taking into account such specific features of tourism:

- strong connection of the tourist product in territorial resources, i.e., the possibility of creating only within a certain specific area;
- geographically concentrated nature of many types of tourism;
- production and consumption of most tourism services have a close territorial determinism;
- territorial autonomy of the consumer and the producer of tourism services – that the consumer goes to a product" unlike other industries.

6. As the main units of functional component structure TSTP are tourist-resource subsystem, tourist and production subsystem, tourism and infrastructure subsystem, the subsystem common infrastructure, tourism and management subsystem. Component composition indicates qualitative heterogeneity TSTP.

7. Component hierarchy (equipment) TSTP is the presence in its structure of subsystems "second order": tourism and resource subsystem consists of the natural resource, cultural resource and socio-economic-resource subsystems; tourist infrastructure – with hotels, food, transport; General-infrastructure – subsystems of entertainment, food, information, utility provision, transport; tourist-managerial subsystem of a regional (local) bodies of state power, domco-branch organs of the Central government subsystem of the legal and administrative services, and public organizations.

8. In the territorial structure TSTP there are two types of entities - component-territorial and integrated territorial subsystem, both of which have specific manifestations at the elementary, local, state, regional levels. Spatial form elements of the territorial structure act discrete, continually and network forms.

In social and geographical understanding of the complexity TSTP appear to be optimal proportionality of the interaction of all its components with the full and rational use of the integral (but primarily tourism) potential of the territory, aimed at providing conditions for tourism and meet the tourism demand.

Conclusions and Outlook for further research. Even a superficial review of the use of socio-geographical methodology to the construction of theoretical models of the tourism system is the evidence sufficient scientific and cognitive potential of such a methodology. This fact indicates at least that.

First, it is necessary the introduction of deep social and geographical paradigms in the study of the phenomenon of tourism in General and geospatial its manifestations in particular. The effectiveness of this paradigm gives reason for hope to obtain qualitatively new scientific results in the study of tourism on a systematic and geographical principles.

Secondly, these results will allow some to see a complete picture of geospatial tourism development and to choose on the basis of such a vision of more effective managerial decisions, both from the point of view of profitability of business activity, and from the point of view of a balanced (complex-proportional development of the region as an integrated system, that is GHS.

Third, this approach will show new opportunities to achieve marketing purposes in the region, including marketing of the tourism region, tourism and regional marketing.

Fourthly, in the preparation of specialists for tourism, especially masters degrees, require considerably more emphasis to do on the application of the principles of regional complexity and differentiation as in the study of tourism, and in tourism practice.

References:

1. Scarpino M. Tourism System: An Analysis of the Literature For Improved Subnational Development / M. Scarpino [Electronic resource]. – Mode of access: http://www.tourgune.org/uploads/tinymce/filemanager/ConferenciaTourismSystems_SubntiDevpmt_Shelly_072010.pdf. 16.032016.
2. Leiper N. The Framework of Tourism: Towards a Definition of Tourism, Tourist and the Tourist Industry / N. Leiper // *Annals of Tourism Research*. – 1979. – Vol. 6, No. 4. – R. 390–407.
3. Kaspar C. Wprowadzenie do zarządzania w turystyce // przekład M. Lenart. –Warsawa-Osrodek Doskonalenia Kadr “Orbis”. – 1992. S. 7.
4. Gaydkuk A.B. Faktori formuvannya ta rozvitku turistichnoyi sistemi v rinkovih umovah. / [Elektronniy resurs].- Rezhim dostupu: <http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/9710>. 16.032016
5. Gerasimenko V.G. Razvitie teorii systemnogo podhoda primenitelno k issledovaniyu sferyi turizma / V.G. Gerasimenko. – *Vestnik natsionalnoy akademii turizma*. – 2013. – 2 (26). – S. 11–15.
6. Mazhar L.Yu. Turizm v prostranstve i vremeni: vzglyad geografa /L.Mazhar.- *Sovremennyye problemyi servisa i turizma*.-2014.- #1.- S.16- 23.
7. Visochan O.S. Turizm yak sistema / O.Visochan. – *Visnik Natsionalnogo universitetu «Lvivska politehnika»*, seriya «Menedzhment ta pidpriEmnitstvo v Ukrayinl: etapi stanovlennya i problemi rozvitku», 797, 2014. – S. 25-38.
8. Dudnik I.M. Vstup do zagalnoyi teorii system: navch. posibnik / I.M. Dudnik. – K.: Kondor, 2009. – 205 s.
9. Dudnik I.M. Teritorialna organizatsiya poslug: Kurs lektsiy/ I.M.Dudnik. – Poltava: PIB MNTU, 2002. – 100s.